

در مراجعین زن مرکز خدمات مشاوره‌ای دانشگاه شهید بهشتی و زنان عادی

لادن منصور

عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی

دکتر نستون ادیب راد

عضو هیأت علمی دانشگاه شهید بهشتی

چکیده

این تحقیق به بررسی مقایسه بین تعارض زناشویی و ابعاد آن در مراجعین زن مرکز خدمات مشاوره‌ای و زنان عادی می‌پردازد. به دلیل محدودیت های موجود با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی تعداد صد نفر (۱۰۰) از زنان متأهل با سواد که حداقل دو سال از ازدواج آنها گذشته و دارای فرزند بودند و به مرکز مشاوره شهید بهشتی با قصد حل مشکلات زناشویی مراجعه کرده‌اند و صد نفر (۱۰۰) از زنان معمولی که به مرکز مشاوره مراجعه نکرده بودند. انتخاب گردیده و به پرسشنامه زناشویی^۱ MCQ پاسخ دادند، داده‌های پژوهش نشان می‌دهد اگر چه در افراد نمونه تعارض زناشویی به طور معنادار وجود ندارد، ولی بین ابعاد تعارض این دو دسته افراد تفاوت معنی‌دار وجود دارد. همچنین بین ابعاد تعارض زناشویی در مراجعین زن با برخی ویژگی‌های شخصی از جمله: سن زن، شغل زن، شغل همسر، مدت ازدواج و سطح درآمد خانواده رابطه معنی‌داری وجود دارد.

مقدمه

ازدواج یکی از مهمترین رویدادهای زندگی هر فرد است و آغاز آن به قدمت تاریخ و حتی ما قبل تاریخ است. با وجود آنکه هیچ زوجی با هدف جدایی ازدواج نمی‌کند و تقریباً همه زوج‌ها به امید یک زندگی درازمدت توأم با آرامش و خوشبختی پیوند می‌بندند. اما در رهگذر زمان بسیاری از ازدواج‌ها به بن بست

1. Marital Conflict Questioner

رسیده و به جدایی ختم می شوند. افزایش آمار طلاق در جامعه ما از ۷/۲٪ تا ۱۶٪ در ظرف یکسال (اشهابی ۱۳۶۶، ساروخانی ۱۳۷۶) نشانگر این مدعاست. ویته کر ولیث^۱ ۱۹۷۷ می گویند: ازدواج گاه در حالی به پایان می رسد که بعضی از اعضای آن یا دیوانه شده اند یا یکدیگر را وادار به خودکشی یا دیگر کشی کرده اند، از همه تأسف بارتر اینکه از این انسان های بسیار نازنین و با صفا که همان همسران شان باشند اهریمن های نفرت انگیز ساخته اند. اما پیش در آمد جدایی زوجین تعارضات زناشویی است که از بگومگوهای ساده شروع شده تا درگیری های شدید لفظی، نزاع و کتک کاری و گاهاً جدایی ممکن است گسترش پیدا کند. (لانگ و یانگ ۱۹۹۷)^۲

تعارضات زناشویی زمانی بالا می گیرد که درجات مختلف استقلال یا وابستگی زوجین به یکدیگر جهت همکاری و تصمیم گیری مورد نیاز باشد (ون و نولن^۳ ۱۹۸۷). درجه اختلافات می تواند در نتیجه حساسیت ها به وجود آید و باعث اختلاف های جزیی تا تعارضات شدید شود.

همسرانی که در ایجاد روابط مناسب ناتوان هستند بیشتر از همسرانی که در این زمینه توانا هستند از روابط خود ناراضی هستند (رند ولوینجر^۴ ۱۹۸۳، تینگ تومی ۱۹۸۳). در مطالعات مختلف گزارش شده که تأثیر منفی تعارضات زناشویی، شکایات و بی توجهی در بین همسران افسرده در مقایسه با همسران آرام بیشتر است (مارک من توتارتی، ۱۹۸۷؛ و مارک من، ۱۹۹۱)

منابع تعارض، عبارتند از

- ۱- زمینه‌های اجتماعی که در برگیرنده تغییر روابط افراد به دلایل مختلف تغییرات اجتماعی ناشی از دوره‌های مختلف زندگی زناشویی، تقسیم مسئولیت‌های والدین، فشارهای اقتصادی و بی‌ثباتی‌های اجتماعی می‌باشد.
- ۲- فشارهای موقعیتی که در برگیرنده اتفاقات غیرقابل پیش‌بینی و قابل پیش‌بینی بیماری‌های کهنه، مرگ والدین و ... است.
- ۳- تفاوت‌های ادراکی که شامل متفاوت دیدن موقعیت برای شروع و ادامه زندگی از طرف زن و همسر.
- ۴- مشکلات رفتاری که شامل ناهمانندی‌های رفتاری، مشکلات مربوط به نحوه گفت و گو به دلیل تدابیر توافقی ناقص و اختلاف به دلیل تغییر بر اثر مراحل رشدی خانواده که باعث تغییر در چرخه رشد خانواده می‌شود. (پاترسون، هیپ، ویس و ترنر^۱، ۱۹۷۵)

ابعاد تعارضات زناشویی

تعارضات زناشویی دارای هفت بعد کاهش همکاری، افزایش واکنش‌های هیجانی، افزایش جلب حمایت فرزندان، افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود، کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان، کاهش رابطه جنسی و جداکردن امور مالی از یکدیگر می‌باشد. (ثنایی، ۱۳۷۹)

از آنجایی که بروز تعارض زناشویی یکی از مقدمات جدایی و طلاق می‌باشد و اگر این مسأله به گونه‌ای حل و کنترل شود ازدواج به جدایی ختم نمی‌شود و نیز از آنجایی که تا مسأله‌ای به روش علمی شناخته نشود نمی‌توان راه‌حل‌های منطقی

1- Paterson 'Hops' and Wiss and Turner

برای آن جست و جو نمود پژوهش حاضر بر آن است تا با بررسی سطح تعارض و شناسایی ابعاد آن در خانواده مراجعین زن مرکز خدمات مشاوره‌ای دانشگاه بهشتی و مقایسه آن با زنانی که شرایط مشابه داشته ولی به مرکز مراجعه نکرده‌اند به بررسی علمی این موضوع بپردازد.

فرضیه های تحقیق

- ۱- بین میزان و ابعاد تعارض زناشویی در مراجعین زن مرکز خدمات مشاوره‌ای و زنان عادی تفاوت معنی‌داری، وجود دارد.
- ۲- بین ابعاد مختلف تعارض زناشویی در خانواده مراجعین زن مرکز خدمات مشاوره‌ای و زنان عادی، تفاوت معنی‌داری، وجود دارد.

فرضیه‌های فرعی

- ۳- بین سن زنان و ابعاد تعارض در خانواده رابطه وجود دارد.
- ۴- بین نوع شغل زنان و ابعاد تعارض در خانواده رابطه وجود دارد.
- ۵- بین نوع شغل همسر و ابعاد تعارض در خانواده رابطه وجود دارد.
- ۶- بین طول مدت ازدواج و ابعاد تعارض در خانواده رابطه وجود دارد.
- ۷- بین سطح درآمد خانواده و ابعاد تعارض در خانواده رابطه وجود دارد.

جامعه مورد پژوهش

کلیه زنان متأهل ساکن تهران که در سال ۸۲-۸۱ به مرکز مشاوره دانشگاه شهید بهشتی مراجعه کرده، حداقل ۲ سال از ازدواج آنها گذشته و دارای فرزند باشند و *SID.ir* زنان عادی که ویژگی‌های فوق را داشته ولی به مرکز مشاوره مراجعه نکرده‌اند.

روش نمونه‌گیری

در این پژوهش از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده استفاده شده است. چنانچه ۱۰۰ نفر از بین زنان متأهل مراجعه‌کننده به مرکز مشاوره دانشگاه شهید بهشتی و ۱۰۰ نفر از زنان عادی به صورت تصادفی ساده انتخاب شده و به پرسشنامه MCQ پاسخ دادند.

ابزار پژوهش

پرسشنامه تعارضات زناشویی (MCQ) یک ابزار ۴۲ سؤالی است که برای سنجیدن تعارض‌های زناشویی و بر مبنای تجربیات بالینی توسط باقر ثنایی (۱۳۷۵) ساخته شده است.

این پرسشنامه هدف بعد از تعارضات زناشویی را می‌سنجد که عبارتند از کاهش همکاری، کاهش رابطه جنسی، افزایش واکنش‌های هیجانی، افزایش جلب حمایت فرزندان، افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود، کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان، جدا کردن امور مالی از یکدیگر.

روایی: این پرسشنامه از روایی محتوای خوب برخوردار است. در مرحله تحلیل مواد آزمون، پس از اجرای مقدماتی و محاسبه همبستگی هر سؤال با کل پرسشنامه و مقیاس‌های آن، ۱۳ سؤال از ۵۵ سؤال اولیه حذف شده است.

اعتبار: آلفای کرانباخ برای کل این پرسشنامه روی یک افراد ۳۲ نفری برابر با ۰/۵۲ و برای ۷ خرده مقیاس آن به ترتیب، کاهش همکاری ۰/۳۰، کاهش رابطه جنسی ۰/۵۰، افزایش واکنش‌های هیجانی ۰/۷۳، افزایش جلب حمایت فرزند ۰/۶۰، افزایش

رابطه فردی با خویشاوندان خود ۶۴٪ کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان ۶۴٪، جدا کردن امور مالی از یکدیگر ۵۱٪ می‌باشد.

روش جمع آوری اطلاعات

در این پژوهش از بین مراجعه کنندگان به مرکز مشاوره دانشگاه شهید بهشتی تعداد ۱۰۰ زن به طور تصادفی به مقیاس تعارض زناشویی و پرسشنامه ویژگی‌های شخصی پاسخ دادند که از این ۱۰۰ پرسشنامه ۱۰ عدد آنها به دلیل ناقص بودن پاسخنامه‌ها حذف گردید لذا ۹۰ پرسشنامه مورد بررسی قرار گرفت و ۱۰۰ زن عادی نیز به همین ترتیب به پرسشنامه مذکور پاسخ دادند.

تجزیه و تحلیل اطلاعات

جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات از آزمون مقایسه میانگین‌های مستقل t ، تحلیل واریانس یک طرفه و آزمون تعقیبی شفه استفاده شده است.

جدول شماره ۱. مقایسه میانگین نمره تعارض زناشویی افراد مراجعه کننده به مرکز مشاوره و

افراد عادی

شاخص متغیر	تعداد	انحراف استاندارد	میانگین	میانگین	t	t برای $\alpha=0/01$	نتیجه
تعارضات زناشویی	۹۰	۷/۷۱	۸۸/۸	۸۷/۶۲	۰/۱۵	۲/۳۷	تأیید H_0

با توجه به نتایج مندرج در جدول بالا t به دست آمده بسیار کوچکتر از t بحرانی است. بنابراین H_0 مورد تأیید قرار می گیرد. بدین معنا که بین افراد مراجعه کننده و افراد عادی از نظر نمره تعارض زناشویی تفاوت معنی داری وجود ندارد گروه نتایج به دست آمده از اجرای پرسشنامه تعارضات زناشویی گروه مراجعه کننده در مورد خرده مقیاس های پرسشنامه با میانگین افراد عادی در خرده مقیاس های مربوطه مورد مقایسه قرار گرفت که نتایج در جدول شماره ۲ آمده است.

جدول شماره ۲. ابعاد تعارض زناشویی

شاخص متغیر	تعداد	انحراف استاندارد	میانگین	میانگین افراد عادی	t	t برای $\alpha=0/01$	نتیجه
کاهش همکاری	۸۸	۲/۷۳	۹/۵۴	۷/۳۶	۵/۶	۲/۳۹	رد H_0
کاهش رابطه جنسی	۸۵	۳/۳۲	۱۱/۵۲	۱۲/۲۵	-۵/۱۷	۲/۳۹	تایید H_0
افزایش واکنش های هیجانی	۹۱	۵/۴۹	۱۸/۱۸	۱۳/۹۶	۶/۸۳	۲/۳۹	رد H_0
افزایش جلب حمایت فرزندان	۶۶	۳/۳۶	۱۱/۳	۱۰/۴۷	۲/۲۸	۲/۳۹	تایید H_0
کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان	۸۵	۲/۳۲	۱۰/۰۸	۹/۰۶	۳/۵۶	۲/۳۹	رد H_0
افزایش رابطه فردی با خویشاوندان خود	۸۶	۳/۸	۱۰/۶	۱۲/۳۹	-۳/۴۷	۲/۳۹	تایید H_0
جدا کردن امور مالی از یکدیگر	۸۰	۳/۸۲	۱۳/۷	۱۱/۹۶	۳/۴۱	۲/۳۹	رد H_0

t^x بحرانی برای درجه آزادی بیشتر از ۶۰

همانطور که در جدول بالا دیده می‌شود در خرده مقیاس‌های کاهش همکاری، افزایش واکنش‌های هیجانی، کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان و جدا کردن امور مالی از یکدیگر، میانگین نمره افراد مراجعه کننده به مرکز به طور معناداری بیش از میانگین نمره تعارض افراد عادی در خرده مقیاس‌های مربوطه است.

۱- رابطه ویژگی‌های شخصی مراجعین زن، از قبیل سن، سطح تحصیلات، شغل زن، شغل همسر، مدت ازدواج و سطح درآمد خانواده با ۴ خرده مقیاس یاد شده، از طریق بررسی تفاوت میزان تعارض در سطوح مختلف متغیر با آزمون آماری تحلیل واریانس یک راهه و آزمون شفه مورد بررسی قرار گرفت.

همانطور که در جدول بالا دیده می‌شود در خرده مقیاس افزایش واکنش‌های هیجانی تفاوت معناداری بین افرادی سنی مختلف زنان وجود دارد و در سه خرده مقیاس کاهش همکاری، کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان و جدا کردن امور مالی از یکدیگر تفاوت معناداری در افرادی سنی مختلف وجود ندارد. آزمون آماری شفه بیشترین تفاوت در افزایش واکنش‌های هیجانی را بین افرادی سنی ۲۰ تا ۳۰ سال با ۴۱ تا ۵۰ سال نشان می‌دهد.

بررسی انجام شده تفاوت معناداری بین افرادی سنی همسران در خرده مقیاس‌های مذکور مشاهده نشد.

جدول شماره ۳. رابطه بین سن و ابعاد تعارض

سطح معناداری	F	بیابگین مجموعه	درجه آزادی	مجموع مجاوزهات	منبع متغیر	انحراف استاندارد	بیابگین	تعداد	سن	شاخص متغیر
۰/۲۹	۱/۲۶	۹/۵۳	۳	۷۸/۵۹	بین افرادی	۷/۴۶	۹/۴۵	۲۴	۲۰-۳۰	کاهش همکاری
		۷/۵۱				۸/۶۵	۳۸	۳۱-۴۰		
۰/۲۹	۳/۱۶	۹۰/۱	۳	۲۷۰/۳۲	بین افرادی	۵/۶۲	۲۰/۰۷	۲۶	۲۰-۳۰	افزایش واکنشهای هیجانی
		۷۸/۴۵				۱۸/۶۶	۲۹	۳۱-۴۰		
۰/۹۹	۰/۲۵	۰/۲۸۴	۳	۰/۸۵۳	بین افرادی	۵/۰	۱۴/۶	۵	بالای ۵۰	کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان
		۱۱/۴۴				۱۰/۱۸	۲۷	۳۱-۴۰		
۰/۵۷۱	۰/۲۹۴	۴/۰۰۲	۳	۱۷/۰۰۶	بین افرادی	۳/۱۶	۱۰	۴	بالای ۵۰	جدا کردن امور مالی از یکدیگر
		۱۵/۱۸۸				۱۳/۸۴	۳۳	۳۱-۴۰		
					درون افرادی	۳/۵۸	۱۳/۷۵	۱۶	۴۱-۵۰	
			۷۵	۱۱۳۹/۰۸	درون افرادی	۷/۳۸	۱۷/۲	۵	بالای ۵۰	

۲-آزمون تحلیل واریانس یک راهه تفاوت معناداری را در گروه‌های مختلف تحصیلی زن و همسر در ارتباط با خرده مقیاس‌های تعارضات زناشویی نشان نداد.

۳-تفاوت تعارضات زناشویی در خرده مقیاس‌های چهارگانه در رابطه با شغل زن با آزمون تحلیل واریانس یک راهه مورد بررسی قرار گرفت نتایج در جدول شماره ۴ آمده است.

نتایج بالا نشان می‌دهد که خرده مقیاس کاهش همکاری و جدا کردن امور مالی از یکدیگر تفاوت معناداری بین افرادهای مختلف شغلی زنان وجود دارد. آزمون شفه انجام شده نشان می‌دهد که زنان کارمند به طور معناداری در خرده مقیاس کاهش همکاری و جدا کردن امور مالی نمره بیشتر از زنان خانه‌دار دارند.

$(P=0/01)$ و $(P=0/044)$

۴- تفاوت تعارضات زناشویی زنان با توجه به شغل همسرانشان با آزمون آماری تحلیل واریانس یک راهه مورد بررسی قرار گرفت نتایج در جدول شماره ۵ آمده است.

نتایج به دست آمده نشان می‌دهند که زنان با توجه به شغل همسرانشان در خرده مقیاس‌های کاهش همکاری و افزایش واکنش‌های هیجانی تفاوت معنادار دارند. آزمون شفه انجام شده نشان می‌دهد که در خرده مقیاس کاهش همکاری زنانی که شغل همسرانشان فرهنگی است نسبت به زنانی که شغل همسرانشان اداری است نمره بیشتری کسب کرده‌اند. $(P=0/45)$ و در خرده مقیاس افزایش واکنش‌های هیجانی نسبت به زنانی که شغل همسرانشان اداری و آزاد است نمره بیشتری کسب کرده‌اند.

$(P=0/053)$. $(P=0/057)$

جدول شماره ۴. رابطه بین شغل زن و ابعاد تعارض

سطح معناداری	F	میانگین مجموعه	درجه آزادی	مجموع محدودات	منبع متغیر	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	شغل زن	شاخص متغیر
۰/۰۴۳	۳/۲۷۷	۴۸/۸۳	۲	۴۹/۶۷	بین افرادی	۷/۷۴	۹/۲	۴۳	خانه دار	کاهش همکاری
									فرهنگی	
۰/۰۰۹	۵/۰۲۶	۶۷/۱۸۴	۲	۱۳۴/۳۱	بین افرادی	۳/۳۹	۱۳/۲۱	۶۳	خانه دار	چندان کردن امور مالی از بکدیگر
									فرهنگی	
۰/۰۷۱	۰/۳۴۴	۴۱/۰۴	۲	۸۵۸/۵۷	بین افرادی	۳/۲۹	۱۰/۱۶	۳۶	فرهنگی	کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان
									کارمند	
۰/۱۲۳	۱/۸۵۸	۵۴/۴	۲	۱۰۸/۸	بین افرادی	۵/۵۷	۱۷/۵۱	۴۳	خانه دار	افزایش واکنشهای هیجانی
									فرهنگی	
		۲۹/۲۷	۷۹	۲۳/۱۲۷۱	درون افرادی	۳/۸۴	۲۰/۹	۱۰	کارمند	
									کارمند	

جدول شماره ۵. رابطه بین شغل همسر و ابعاد تعارض

سطح معاداری	F	میانگین مجموعه	درجه آزادی	مجموع مختلزمات	منبع متغیر	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	شغل همسر	شاخص متغیر
۰/۱/۴۵	۳/۲۳	۲۲/۸۷	۲	۴۵/۷۵	بین افرادی	۲/۸۳	۹/۶	۳۵	آزاد	کاهش همکاری
۰/۳/۵۷	۱/۰/۴	۱۶/۳۵	۲	۲۲۷/۷۱	بین افرادی	۳/۱۱	۹/۹۷	۳۵	آزاد	افزایش واکنشهای هیجانی
۰/۳/۵۷	۱/۰/۴	۱۶/۳۵	۲	۲۲۵۲/۲۱	درون افرادی	۵/۳۷	۱۸/۰۹	۳۴	اداری	کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان
۰/۳/۵۷	۱/۰/۴	۱۶/۳۵	۲	۸۴۸/۲۷	درون افرادی	۳/۵۶	۹/۷۲	۳۴	اداری	کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان
۰/۳/۵۷	۱/۰/۴	۱۶/۳۵	۲	۷۸/۵۶	بین افرادی	۳/۷۷	۱۳/۷۴	۳۵	آزاد	افزایش واکنشهای هیجانی
۰/۳/۵۷	۱/۰/۴	۱۶/۳۵	۲	۱۰۰۸/۷	درون افرادی	۴/۰۱	۱۳/۷۵	۳۴	اداری	کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان

۵- تفاوت در خرده مقیاس‌های زناشویی زنان با توجه به مدت زمانی که از ازدواج آنان می‌گذرد با آزمون آماری تحلیل واریانس یک راهه مورد بررسی قرار گرفت نتایج در جدول شماره ۶ آمده است.

همانطور که در جدول دیده می‌شود در خرده مقیاس افزایش واکنش‌های هیجانی تفاوت معناداری بین زنان با مدت ازدواج‌های مختلف دیده می‌شود ولی آزمون شفه انجام شده افراد یا گروه‌های خاصی را در ایجاد تفاوت به دست آمده نشان نمی‌دهند ولیکن با توجه به میانگین‌های به دست آمده بالا، با افزایش مدت زمان ازدواج میانگین افزایش واکنش‌های هیجانی کمتر می‌شود.

۶- تفاوت در خرده مقیاس‌های تعارضات زناشویی با توجه به سطوح درآمد خانواده با آزمون آماری تحلیل واریانس یک راهه مورد بررسی قرار گرفت و نتایج در جدول شماره ۷ آمده است.

نتایج جدول بالا نشان می‌دهد که در خرده مقیاس جدا کردن امور مالی از یکدیگر بین افرادهای با درآمد مختلف تفاوت معنادار وجود دارد. آزمون شفه نشان می‌دهد که افراد با درآمد زیر ۱۰۰ هزار تومان به طور معناداری تفاوت با افراد درآمدی ۱۵۱ تا ۳۰۰ دارند و از نظر تعارض دارای درجه بالاتری هستند.

جدول شماره ۶. رابطه مدت ازدواج و ابعاد تعارض

متخصص متغیر	مدت ازدواج	تعداد	متابگین	انحراف استاندارد	منبع متغیر	مجموع مخطورات	درجه آزادی	متابگین مجزوم	F	سطح معناداری
کاهش همکاری	۵ تا ۲	۱۴	۹/۷۸	۲/۴۲	بین افرادی	۴/۰۳	۳	۱/۳۴	۰/۱۷۵	۰/۹۱۳
		۱۸	۹/۳۸	۲/۱۷	درون افرادی	۶۲۹/۴۲	۸۲	۷/۱۷	۰/۷۵	۰/۱۳۳
	۱۵ تا ۱۱	۲۰	۹/۱۵	۳/۳۱	بین افرادی	۷۴/۷۸	۳	۸۱/۶۲	۰/۱۳۳	۰/۴۳
		۳۴	۹/۵۸	۲/۸۱	درون افرادی	۲۴۳۳/۲۰	۵۵	۲۸/۶۲	۰/۱۳۳	۰/۱۳۳
	۱۰ تا ۶	۱۹	۱۹/۸۹	۵/۵۷	بین افرادی	۲۵/۰۷	۳	۸/۳۵	۰/۷۵۶	۰/۵۲۲
		۳۵	۱۶/۵۲	۵/۶۳	درون افرادی	۲۴۳۳/۲۰	۵۵	۲۸/۶۲	۰/۱۳۳	۰/۱۳۳
	۱۵ تا ۱۱	۱۹	۱۶/۹۱	۴/۵۵	بین افرادی	۲۵/۰۷	۳	۸/۳۵	۰/۷۵۶	۰/۵۲۲
		۳۵	۱۶/۵۲	۵/۶۳	درون افرادی	۲۴۳۳/۲۰	۵۵	۲۸/۶۲	۰/۱۳۳	۰/۱۳۳
	۱۰ تا ۶	۱۹	۹/۸۴	۲/۸۳	بین افرادی	۸۷۲/۸۲	۷۹	۱۱/۰۰	۰/۷۵۶	۰/۵۲۲
		۳۳	۹/۳۳	۳/۰۵	درون افرادی	۳۳/۷۱	۳	۱۱/۲۲	۰/۷۵۶	۰/۵۲۲
۱۵ تا ۱۱	۳۴	۱۰	۱۴/۹۲	۴/۱۵	بین افرادی	۳۳/۷۱	۳	۱۱/۲۲	۰/۷۵۶	۰/۵۲۲
	۱۷	۹/۳۳	۳/۰۵	درون افرادی	۳۳/۷۱	۳	۱۱/۲۲	۰/۷۵۶	۰/۵۲۲	
جدا کردن امور مالی از یکدیگر	۱۰ تا ۶	۱۹	۱۳	۳/۵۵	بین افرادی	۳۳/۷۱	۳	۱۱/۲۲	۰/۷۵۶	۰/۵۲۲
		۱۵	۱۴/۳	۴/۸۱	درون افرادی	۳۳/۷۱	۳	۱۱/۲۲	۰/۷۵۶	۰/۵۲۲
تلاش از ۱۵	۳۰	۱۳/۵۳	۳/۱۳	۳/۱۳	درون افرادی	۳۳/۷۱	۳	۱۱/۲۲	۰/۷۵۶	۰/۵۲۲
		۳۰	۱۴/۳	۴/۸۱	درون افرادی	۳۳/۷۱	۳	۱۱/۲۲	۰/۷۵۶	۰/۵۲۲

جدول شماره ۷. رابطه بین سطح درآمد و ابعاد تعارض

سطح معاداری	F	میانگین مجموع	درجه آزادی	مجموع مجذورات	منبع متغیر	انحراف استاندارد	میانگین	تعداد	درآمد	شاخص متغیر
۰/۵۶۴	۰/۶۸۷	۵/۸۲	۳	۱۷/۴۷	بین افرادی	۰/۶۵	۱۰/۱۳	۱۵	کمتر از ۱۰۰ هزار	کاهش همکاری
		N/۴۷	۴۹	۴۱۵/۲	درون افرادی	۰/۶۹	۹/۴	۱۰	۳۰۰ تا ۱۵۱	
۰/۳۹۱	۱/۰۲	۲۷/۰۳	۳	۸۱/۱۱	بین افرادی	۰/۹۹	۸/۳۷	۸	بالاتر از ۳۰۰	افزایش واکنشهای هیجانی
		۲۶/۴۳	۵۰	۱۳۲/۷۲	درون افرادی	۱/۳۱	۱۹/۶۷	۱۴	کمتر از ۱۰۰ هزار	
۰/۵۱۹	۰/۸۶۵	۹/۱۲	۳	۲۷/۳۱	بین افرادی	۱/۰۸	۱۸/۱۴	۲۱	۱۵۰ تا ۱۰۰	کاهش رابطه خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان
		۹/۱۲	۳	۲۷/۳۱	درون افرادی	۱/۶۳	۱۵/۱۴	۹	بالاتر از ۳۰۰	
۰/۰۱	۱/۴	۷۵/۴۷	۳	۱۴۳/۲۷	بین افرادی	۰/۸۷	۱۰/۵۷	۱۴	کمتر از ۱۰۰ هزار	جدلا کردن امور مالی از یکدیگر
		۱۱/۶۳	۴۴	۵۱۱/۷	درون افرادی	۰/۸۹	۱۰/۵۷	۲۱	۱۵۰ تا ۱۰۰	
۰/۰۱	۱/۴	۷۵/۴۷	۳	۱۴۳/۲۷	بین افرادی	۰/۸۷	۱۰/۵۷	۱۴	کمتر از ۱۰۰ هزار	جدلا کردن امور مالی از یکدیگر
		۱۱/۶۳	۴۴	۵۱۱/۷	درون افرادی	۰/۸۹	۱۰/۵۷	۲۱	۱۵۰ تا ۱۰۰	
۰/۰۱	۱/۴	۷۵/۴۷	۳	۱۴۳/۲۷	بین افرادی	۰/۸۷	۱۰/۵۷	۱۴	کمتر از ۱۰۰ هزار	جدلا کردن امور مالی از یکدیگر
		۱۱/۶۳	۴۴	۵۱۱/۷	درون افرادی	۰/۸۹	۱۰/۵۷	۲۱	۱۵۰ تا ۱۰۰	

بحث و نتیجه گیری

هدف از این پژوهش بررسی میزان و ابعاد تعارضات زناشویی در مراجعین زن مرکز خدمات مشاوره دانشگاه شهید بهشتی و مقایسه آن با زنان عادی بوده است، با توجه به تجزیه و تحلیل داده ها افراد نمونه اگرچه برای حل مشکلات خانوادگی به مرکز مشاوره مراجعه کرده اند ولی سطح تعارض آنها تفاوت معنی داری با افراد عادی نداشته است.

لذا فرضیه اول رد شده است این امر می تواند احتمالاً به این دلیل باشد که:

۱- افراد مراجعه کننده به دلیل بالا بودن سطح آگاهی قبل از حاد شدن تعارضات به مرکز مشاوره مراجعه نموده است.

۲- ممکن است به دلیل وجود متغیرهای مزاحم، آزمون مزبور سطح دقیق تعارض مراجعه کنندگان را نشان نداده باشد.

۳- زنان عادی نیز سطحی از تعارضات زناشویی داشته اند ولی به ضرورت مراجعه به مرکز مشاوره نرسیده اند.

فرضیه دوم: در خرده مقیاس های کاهش همکاری، افزایش واکنش های هیجانی کاهش رابطه خانوادگی باخویشاوندان همسر و دوستان، جدا کردن امور مالی از یکدیگر، بین افراد نمونه افراد عادی تفاوت معنی داری وجود دارد. لذا فرضیه دوم تأیید می شود.

فرضیه های فرعی

فرضیه سوم: در بررسی فرضیه رابطه بین ویژگی های شخصی زنان و ابعاد تعارضات زناشویی به این نتیجه می رسیم که تنها بعد تعارضی که با سن رابطه دارد، بعد

افزایش واکنش هیجانی است و بیشترین تفاوت معنی دار در افرادی سنی ۲۰ تا ۳۰ سالگی و ۴۰ تا ۵۰ سالگی مشاهده شده است.

فرضیه چهارم: در بررسی فرضیه رابطه بین نوع شغل زنان و ابعاد تعارض، تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که بین ابعاد کاهشی همکاری و جدا کردن امور مالی با نوع شغل زنان رابطه وجود دارد. به طوری که نتایج نشان می‌دهد زنان کارمند به طور معنی داری در مقیاس کاهش همکاری و جدا کردن امور مالی نمره بیشتری از زنان خانه‌دار کسب کرده‌اند.

فرضیه پنجم: در بررسی فرضیه رابطه نوع شغل همسر و ابعاد تعارض زناشویی تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان می‌دهد که در خرده مقیاس کاهش همکاری و افزایش واکنش‌های هیجانی مردان کارمند نمره بالاتری را نسبت به مردان دارای شغل آزاد کسب کرده‌اند.

فرضیه ششم: رابطه بین سطوح درآمد و ابعاد تعارض زناشویی نیز تأکید می‌شود چنانچه داده‌ها نشان می‌دهند که خانواده‌های با درآمد زیر ۱۰۰ هزار تومان، نسبت به خانواده‌های با درآمد بین ۱۵۰ هزار تومان تا ۳۰۰ هزار تومان در زمینه جدا کردن امور مالی تعارض بیشتری از خود نشان می‌دهند این امر شاید به دلیل عدم احساس عدم امنیت اقتصادی این دسته از زنان باشد.

منابع

ثنایی، ب. (۱۳۷۸). نقش خانواده اصلی در ازدواج فرزندان. *فصلنامه تازه‌ها و پژوهش‌های مشاوره*. تهران: انجمن مشاوره ایران.

ثنایی، ب. (۱۳۷۹). *مقیاس‌های سنجش خانواده و ازدواج*. تهران: انتشارات بعثت.

Rand, M.; Evinder, G. and Mellinger, G. D. (1981). Patterns of conflict resolution and marital satisfaction. *Journal of Family Issues*.

1, 297-321.

- Turner, R. (1997). *Family Interaction*. New York: Wiley.
- Patterson, G.; Hops and Weiss, R. (1985). Interpersonal skills training for couples in early stage of conflict. *Journal of Marriage and the Family*. 39, 265-303
- Whitaker, C. A. and Bamberry, W. M. (1988). *Dankiny with family a symbolic experimental*. New York: Bunnery Mazel.
- Wiss, R. L. (1980). Contract, cognition and change a behavioral approach to marital therapy the counseling. *Pyschologist*, 5, 15-26
- Young, E. M. and Long L. (1998). *Counseling and Therapy for Couples*. New Yourk: International Thomson Publishing Company.